

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף כו

פרק רביעי. משנה: בנעילת שערים: בזמנם היו נוהגים להתפלל תפילת נעילה בתעניות. תפילת נעילה היא בזמן נעילת שערי בית המקדש, ויש אומרים בזמן נעילת שערי שמים לעת ערב.

ובמעמדות: 4 פעמים בשבוע היו אנשי המעמד מתענים ומתפללים בעריהם שיתקבל ברצון קרבן התמיד. המשנה מבארת מיד:

לפי שנאמר וכו': קרבן התמיד הוא קרבן של כל ישראל, לפי שהוא היה בא מהשקלים של כל ישראל. אדם המקריב קרבן צריך לעמוד עליו ולשומר בשעה שהוא קרב, וא"כ היה על כל ישראל לעמוד על התמיד, אבל כיון שאי אפשר שכולם יעמדו על גביו, לכן תיקנו נביאים ראשונים (= שמואל ודוד) 24 משמרות של כהנים. כל משמר עבד שבוע בבית המקדש, וכנגד כל משמר היה 'מעמד' בירושלים (= כלומר 24 מעמדות כנגד 24 משמרות) שבו היו מתכנסים כהנים ליום וישראלים הגרים בירושלים, והיו עומדים על קרבן התמיד בשליחות כל ישראל, והרי זה כאילו כל ישראל עומדים שם.

וכשהגיע זמן המשמר לעלות לירושלים היו הכהנים שבאותו משמר עולים לעבוד, והלוויים לשיר, וישראל שבאותו משמר הגרים בירושלים עמדו על קרבן התמיד, וישראל שבאותו משמר שאינם גרים בירושלים היו מתכנסים בעריהם ומתפללים על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון, ומתענים ומוציאים ספר תורה וקוראים בפרשיות של מעשה בראשית. (נחלקו הראשונים האם רק הם היו מתענים או אף אלו שבירושלים שעמדו על הקרבן).

המשנה מפרטת מה הם היו קוראים:

ביום הראשון קראו מתחילת פרשת בראשית ועד "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", וגם את פרשת "ויהי רקיע", משום שבפרשת בראשית אין 9 פסוקים, וצריך לקרוא לכהן לוי וישראל, וכל אחד מהם צריך לקרוא לפחות שלשה פסוקים, לכן הוסיפו גם את פרשת

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

"ויהי רקיע". וכך הוא הטעם בכל הימים. וַיֵּאֱמָר 'פרשה' הכוונה לפרשה פתוחה או סתומה, ולא לפרשה כפי שאנו קוראים היום כגון בראשית, נח וכו'.

פרשה גדולה: כגון ביום הראשון בפרשה ראשונה של בראשית שיש בה 5 פסוקים (= 'גדולה') היו מעלים לתורה שני קרואים, ובפרשה השניה שהיא "ויהי רקיע" שיש בה רק שלשה פסוקים (= 'קטנה') העלו אחד, כך שבס"ה היו שלשה קרואים.

כך היו עושים בשחרית ובמוסף. אבל במנחה לא היו מוציאים ספר תורה אלא היו קוראים בעל פה, כמו שאת קריאת שמע אפשר לקרוא בעל פה.

כל יום שיש בו הלל לא היה בו מעמד בשחרית, שלא היה להם זמן למעמד מפני שהיו צריכים לקרוא את ההלל.

יום שיש בו **קרבת מוסף** לא היה בו מעמד אפילו בנעילה (ובוודאי שלא במנחה), לפי שהכהנים שבמעמד היו טרודים בקרבנות המוספים (שהיו לפחות שתי בהמות לעומת התמיד שהוא אחד), ואף הישראלים שבמעמד היו טרודים לחטוב עצים ולשאוב מים.

יום שיש בו **קרבת עצים** לא היה בו מעמד במנחה, ואפילו אם הוא יום שאין בו מוסף, לפי שהיו מקריבים את קרבן העצים סמוך למנחה, ולכן הוא דוחה את המעמד הסמוך לו, אבל אינו דוחה את מעמד הנעילה. זוהי דעת רבי עקיבא.

ולדעת בן עזאי - יום שיש בו קרבן מוסף אין בו מעמד במנחה הסמוכה למוסף (ובוודאי שלא במוסף). יום שיש בו קרבן עצים אין בו מעמד בנעילה, אבל יש בו מעמד במנחה.

זמן עצי הכהנים והעם: כלומר בתשעה זמנים הללו היו הכהנים והעם מתנדבים להביא עצים למזבח.

רשב"ג אומר ישנה: כלומר ישנה מהרגלו בסעודתו כל השנה (כפי שיבואר בגמרא).

לא היו ימים טובים לישראל: הסיבה שטו' באב ויוה"כ היו ימים טובים לישראל אינה בגלל שבנות ירושלים יוצאות במחול, אלא מהסיבות שיבוארו להלן במשנה ובגמרא.

וכן הוא אומר: מהפסוק נלמדו שני ימים אלו: 'ביום חתונתו' זו שמחת מתן תורה של שני לוחות הברית השניים שניתנו ביום הכיפורים, ו'ביום שמחת ליבו' זה בנין בית המקדש שהשמחה של טו' באב קשורה לבניינו כפי שיבואר בגמרא להלן ל"ע"ב-לא' ע"א (על פי מהרש"א).

גמרא: בשלושה פרקים בשנה: למדנו במשנה שישנם שלושה זמנים בשנה שהכהנים נושאים כפיים ארבע פעמים ביום (שחרית מוסף מנחה נעילה) – בתעניות מעמדות וביום הכיפורים. אך הרי בתעניות ומעמדות אין מוסף? הגמרא מתרצת שהכוונה היא שבשלושת הזמנים הללו הכהנים נושאים כפיים בכל התפילות האפשריות, אמנם רק ביום כיפור יש ארבע תפילות.

אבל חכמים אומרים שחרית ומוסף יש בהן: בכל יום אין נשיאת כפיים בתפילת מנחה בגלל שמצויה שכרות מחמת הסעודה – והרי כהן שתוי אסור לישא כפיו. המחלוקת היא ביום צום שאין בו סעודה. לדעת רבי מאיר מכיון שאין שכרות נושאים בכל התפילות. לדעת רבי יהודה מכיון שבזמן מנחה ונעילה מצויה השכרות בכל יום, גזרו רבנן שלא לישא כפיים אף בצום. לדעת רבי יוסי רק במנחה שהיא תפילה שבכל יום גוזרים שלא לישא כפיים בצום, אטו במנחה שלא בצום, אבל בנעילה שהיא תפילה שאינה מצויה בכל יום רק בתענית, לא גזרו שלא לישא בה כפיים.

הלכה / מנהג / נהגו העם – כרבי מאיר: לדעת הסובר 'הלכה כרבי מאיר' - דורשים זאת ברבים. אבל לדעת הסובר 'מנהג' - לא דורשים זאת ברבים מכיון שהדבר לא פשוט לנו לגמרי שהלכה כמותו, ומכל מקום יש בזה תורת מנהג, ולכן אנו מורים כן למי שבא לשאול. אבל לדעת הסובר 'נהגו העם' – אין בזה אפילו מנהג אלא רק נהגו העם לעשות כך מאליהם, ולכן אפילו לא מורים כן, אמנם אם כבר עשה כן לא מחזירים אותו (דהיינו אם עלה לדוכן בכדי לישא כפיים לא מורידים אותו -קרית מלך על הרמב"ם).

אי מה נזיר אסור בחרצן: באכילת חרצנים וקליפת ענבים, אם כן נלמד מנזיר גם לכהן שאכל חרצנים שאסור לישא כפיים?

מתרצת הגמרא שאנו לומדים ממשרת שמותר. 'משרת' הוא כהן העובד בבית המקדש שאסור רק ביין כמפורש בפסוק 'יין ושיכר אל תשת... בבואכם אל אוהל מועד'.

אלא שהרי כהן בעל מום המשרת בבית המקדש פסול לעבודה, ואם כן אולי נלמד גם לכהן בעל מום שפסול לישא את כפיו? מתרצת הגמרא שלומדים מנזיר שמום לא פוסל אותו מלהיות נזיר לכהן הנושא כפיו.

הסיבה שאנו לומדים מנזיר וממשרת רק לקולא (מ'נזיר' שמום לא פוסל, ומ'משרת' שמותר בחרצנים) ולא לחומרא (מ'נזיר' שאסור בחרצנים, ומ'משרת' שפסול במום) –

(המשך בדף הבא ↓)

כי איסור שתיית יין לכהן הנושא כפיו הוא רק מדרבנן שגזרו באופנים הנ"ל, ודרשות הפסוקים הובאו רק לאסמכתא בעלמא.